

Силабус курсу Фінанси страхових компаній

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань: 07 Управління та адміністрування

Спеціальність: 072 Фінанси, банківська справа та страхування

Освітньо-професійна програма – «Фінансовий менеджмент»

Рік навчання: 4 Семестр: 7

Кількість кредитів: 5 Мова викладання: українська

Керівник курсу

ПП

канд. екон. наук, доцент Кулина Галина Миронівна

Контактна інформація

gkulyna@gmail.com; +380671021144

Опис дисципліни

Дисципліна «Фінанси страхових компаній» спрямована на формування у студентів теоретичних знань та вироблення практичних навичок щодо формування, розподілу та використання фінансових ресурсів страхових компаній, ефективного застосування базових концепцій, що пояснюють механізми управління ними на практиці.

Головним завданням курсу є оволодіння методологією дослідження фінансів страхових компаній, набуття вмінь критично аналізувати ефективність їх організації з використанням сучасних методик фінансового менеджменту та виокремлювати невирішені проблеми з подальшим обґрунтуванням напрямів їх розв'язання; набуття практичних навичок з формування, розподілу та використання фінансових ресурсів, капіталу та страхових резервів страхових компаній, оптимізації структури дозволених активів, розрахунку фінансового результату від страхової, інвестиційної та фінансової діяльності, оцінки фінансового стану страхових компаній та рівня їх платоспроможності, аналізу та роботи з фінансовою звітністю.

Структура курсу

Години (лек. / практ.)	Тема	Результати навчання	Завдання
5 / 4	1. Сутність фінансів страхових компаній та особливості їх організації	Знати страхову термінологію, розуміти економічну сутність та особливості організації фінансів страхових компаній, необхідність державного регулювання фінансових аспектів діяльності страховика.	Тести, питання

5 / 2	2. Фінансові ресурси страхових компаній	Знати засади формування фінансових ресурсів страхових компаній у розрізі власних, залучених і позикових джерел, здатність оцінювати структуру капіталу страховика, застосовувати методи та пропонувати обґрунтовані рішення щодо її оптимізації; розуміти концепції вартості капіталу страховика та вміти застосовувати методичні підходи до її оцінки.	Тести, питання, практичні завдання
4 / 2	3. Грошові надходження страхових компаній	Розуміти сутність та знати класифікацію грошових надходжень страхових компаній, вміти здійснювати їх аналіз, здатність визначати страхові премії як основне джерело надходжень страховика від операційної діяльності та вміти їх розраховувати.	Тести, питання, практичні завдання
6 / 4	4. Страхові резерви, їх склад і порядок формування	Знати функціональне призначення страхових резервів, їх склад та порядок формування, здатність аналізувати страхові технічні резерви із загального страхування та математичні резерви зі страхування життя, володіти методичним інструментарієм їх формування.	Тести, питання, практичні завдання
5 / 2	5. Розміщення страхових резервів	Знати напрямки розміщення коштів страхових резервів та основні засади їх державного регулювання з метою дотримання страховиком критеріїв та нормативів достатності, диверсифікованості та якості активів, якими представлені страхові резерви, вміти здійснювати їх аналіз.	Тести, питання, практичні завдання
5 / 4	6. Фінансові результати діяльності страхових компаній	Знати особливості та порядок формування фінансових результатів діяльності страхової компанії за різними видами, здатність їх аналізувати та планувати, знати алгоритм визначення та напрямки розподілу прибутку страховика, пропонувати обґрунтовані рішення щодо покращення фінансових результатів діяльності страхової компанії.	Тести, питання, практичні завдання
4 / 2	7. Оподаткування страхових компаній	Знати систему та методику оподаткування страхових компаній в Україні згідно з Податковим кодексом України, здатність визначати величину податку на прибуток, який сплачує страховик.	Тести, питання, практичні завдання
6 / 6	8. Фінансовий стан страховика та його оцінка	Здатність комплексно аналізувати фінансовий стан страхової компанії, розуміти економічну сутність та компоненти фінансової надійності страховика як складової оцінки його фінансового стану, визначати чинники, які на неї впливають, здатність розраховувати фактичний і нормативний запаси платоспроможності страхових компаній, коефіцієнти їх фінансової стійкості.	Тести, питання, практичні завдання

Рекомендовані джерела інформації

1. Аберніхіна І. Г., Сокиринська І. Г. Фінанси страхових організацій : навч. посіб. Дніпро: Пороги, 2019. 198 с.
2. Алескерова Ю., Астапкевич А. Фінансовий контроль за страховими компаніями. *Інфраструктура ринку*. 2019. Вип. 29. С. 420–426.
3. Березька К., Кнейслер О., Спасів Н., Кулина Г. Інформаційна технологія прогнозування фінансових результатів страхових компаній. *Ukrainian Journal of Information Technology*. 2021. Vol. 3. No 2. P. 87–93.
4. Гогохія Л. Б., Куряча Н. В. Аналіз ймовірності банкрутства страхової компанії. *Економіка та суспільство*. 2021. Вип. 31. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/724/695>.
5. Доманчук А. І. Управління фінансами страхових компаній в контексті реалізації страхового інтересу : автореферат дис. ... доктора філософії у галузі управління та адміністрування : 072 / Міністерство освіти і науки України, Державний університет «Житомирська політехніка». Житомир, 2023. 240 с. URL: https://ztu.edu.ua/site/files/1/docs/%D0%9D%D0%B0%D1%83%D0%BA%D0%B0%D0%90%D1%81%D0%BF%D1%96%D1%80%D0%B0%D0%BD%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B0%20%D1%82%D0%B0%20%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B0%D0%BD%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B0%D0%A0%D0%B0%D0%B7%D0%BE%D0%B2%D1%96%20%D1%80%D0%B0%D0%B4%D0%B8/2023/diss_Domanchuk.pdf.
6. Качула С., Лисяк Л., Ляшевський Я. Аналіз формування доходу і розподілу прибутку страхових компаній (на прикладі АК “Страхова група “ТАС”). *Агросвіт*. 2021. № 1-2. С. 12–19.
7. Кисільова І., Величко А. Оцінка фінансової надійності страхової організації. *Економіка та суспільство*. 2021. Вип. 28. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/471/453>.
8. Клепікова О. А., Поліщук С. О., Сарамков О. А., Нечай Д. В. Аналіз головних показників фінансової стійкості страхової компанії з використання імітаційного моделювання. *Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. Серія «Економічна»*. 2019. Вип. 96. С. 80–94.
9. Клапків Л. М., Клапків Ю. М., Свірський В. С. Фінансові ризики в діяльності страхових компаній: теоретичні засади, сучасні реалії та прагматизм управління : монографія. Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г. М., 2020. 171 с.
10. Кнейслер О., Король С., Спасів Н. Прагматизм управління фінансовою стійкістю страхових компаній в Україні. *Світ фінансів*. 2022. № 7 (72). С. 99–110. URL: <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/article/view/1537/1545>.
11. Маршук Л., Плахтій В. Особливості оподаткування страхових компаній в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку. *Молодий вчений*. 2019. № 3 (67). С. 443–447.
12. Пікус Р., Лялькін О. Формування інвестиційної стратегії страхової компанії в умовах сучасних викликів. *Інвестиції: практика та досвід*. 2022. № 3. С. 41–48.
13. Попович Д. В., Біда М. С., Закорко К. К. Тенденції розвитку страхового ринку України в умовах воєнного стану. *Молодий вчений*. 2023. № 3 (115). С. 110–114. URL: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/5791/5666>.
14. Про затвердження Положення про обов’язкові критерії і нормативи достатності капіталу та платоспроможності, ліквідності, прибутковості, якості активів та ризиковості операцій страховика: Розпорядження Нацкомфінпослуг 07.06.2018 р. № 850. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0782-18#n7>.
15. Про страхування : Закон України від 04.10.2001 № 2745-III (зі змінами і доповненнями). Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-14>.
16. Про страхування : Закон України від 18.11.2021 р. № 1909-IX. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text>.

17. Федорович І., Кулина Г. Особливості маркетингу в страховій діяльності. *Світ фінансів*. 2022. Вип. 3 (72). С. 129–141. URL: <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/wof/article/download/1578/1586>.
18. Фомина В. С. Роль бізнес-планування в управлінні страховою компанією. *Ефективна економіка*. 2020. № 2. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7676>.
19. Цуркан І. М., Остапенко А. О. Фінансова стійкість страхової компанії та ключові умови її забезпечення. *Ефективна економіка*. 2020. № 4. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7766>.
20. Чуницька І. І., Богріновцева Л. М. Особливості діяльності страхових компаній на фінансовому ринку України в умовах воєнного стану. *Інфраструктура ринку*. 2023. Вип. 71. С. 251–258. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2023/71_2023/46.pdf.
21. Шейко Ю. О. Пріоритети інвестиційної діяльності страхових компаній в Україні. *Економічний форум*. 2020. № 1. С. 106–112.
22. Шірінян Л. В., Шашенко О. В., Шірінян А. А. Економіко-правовий аналіз розміщення страхових резервів страхових компаній і перестраховування у нерезидентів. *Бізнес Інформ*. 2019. № 7. С. 250–260.
23. Шірінян А. А., Шірінян Л. В. Ключові показники ефективності функціонування страхового ринку для покупців страхових послуг. *Проблеми економіки*. 2019. №3. С. 226–232.
24. Шірінян Л. В., Шірінян А. С. Нова методологія комплексної оцінки конкурентоспроможності ринку страхових послуг України: фактори масштабу і суперництва, тенденції та порівняння. *Облік і фінанси*. 2019. № 1 (83). С. 153–162.
25. Bellando J.-L. Assessing the financial health of insurance undertakings to protect the insured from the risks to which these firms are exposed: Solvency rules. URL: <https://www.oecd.org/finance/insurance/1857594.pdf>.
26. Beers B. (2023). A Brief Overview of the Insurance Sector. URL: <https://www.investopedia.com/ask/answers/051915/how-does-insurance-sector-work.asp>.
27. Hilton J. Deloitte expects robust 2019 insurance M&A activity. URL: <https://insurancenewsnet.com/innarticle/deloitte-expects-robust-2019-insurance-ma-activity#.XQo6wRb7Tct>.
28. Morara K., Sibindi A. B. (2021). Determinants of Financial Performance of Insurance Companies: Empirical Evidence Using Kenyan Data. *J. Risk Financial Manag.* 2021, 14, 566. URL: <https://www.mdpi.com/1911-8074/14/12/566>.
29. Shepherd V. Multiple Income Streams in Insurance: Create Life Long Financial Security. Georgia: Jonesboro, 2019. 64 p.
30. Walsh A. B. The Life Insurance Industry's Investment Conundrums. URL: <https://www.guggenheiminvestments.com/perspectives/portfolio-strategy/the-life-insurance-industrys-investment-conundrums>.

Політика оцінювання

У процесі вивчення дисципліни «Фінанси страхових компаній» використовуються такі засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання: поточне опитування, тестування; презентації результатів виконаних завдань; оцінювання результатів модульної контрольної роботи; оцінювання комплексного практичного індивідуального завдання; оцінювання результатів самостійної роботи студентів; наукова дискусія; інші види індивідуальних і групових завдань; екзамен.

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Для виконання усіх видів завдань студентами і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів проводиться в установленому порядку.

Політика щодо академічної доброчесності. Списування під час проведення контрольних заходів заборонені. Під час контрольного заходу студент може користуватися лише дозволеними допоміжними матеріалами або засобами, йому забороняється в будь-якій формі обмінюватися

інформацією з іншими студентами, використовувати, розповсюджувати, збирати варіанти контрольних завдань.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, війсьний стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватись в дистанційній формі за погодженням із керівником курсу з дозволу дирекції факультету.

Оцінювання

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) із дисципліни «Фінанси страхових компаній» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3	Заліковий модуль 4 (екзамен)
20%	20%	20%	40%
1. Робота на практичних заняттях (1-4 теми) по 10 балів за тему – макс. 40 балів. 2. Виконання завдань для самостійної роботи – макс. 10 балів. 3. Модульна контрольна робота – макс. 50 балів.	1. Робота на практичних заняттях (5-8 теми) по 10 балів за тему – макс. 40 балів. 2. Виконання завдань для самостійної роботи – макс. 10 балів. 3. Модульна контрольна робота – макс. 50 балів.	1. Підготовка КПЗ – макс. 40 балів. 2. Захист КПЗ – макс. 40 балів. 3. Виконання завдань під час тренінгу – макс. 20 балів.	1. Тестові завдання (20 тестів по 2 бали за тест) – макс. 40 балів. 2. Дві задачі по 20 балів – макс. 40 балів. 3. Теоретичне питання – макс. 20 балів.

Критерії оцінювання роботи на практичному занятті

Здобувач вищої освіти на практичному занятті може отримати максимум 10 балів за шкалою:
9-10 балів ставиться за таких умов:

- студент активно працює протягом практичного заняття;

- глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань, дає повну, аргументовану, послідовну й обґрунтовану відповідь, що супроводжується правильними прикладами, на підтвердження власних думок, здійснює аналіз і формулює висновки, вільно послуговується страховою термінологією;

- розв'язує задачі, вирішує практичні та ситуаційні завдання, досконало володіє навиками користування фінансовою звітністю страховика та її ґрунтового аналітичного опрацювання.

7-8 балів ставиться за таких умов:

- студент доволі активно працює протягом практичного заняття;

- дає правильний, достатньо повний, обґрунтований виклад навчального матеріалу, але при додаткових контрольних запитаннях, які ставить викладач, не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки;

- розв'язує задачі, вирішує практичні та ситуаційні завдання лише з певною допомогою викладача чи колег, вміє користуватися фінансовою звітністю страховика.

5-6 балів ставиться за таких умов:

- студент на занятті поводить себе пасивно, відповідає лише за викликом викладача;

- загалом виявляє знання основного навчального матеріалу, що розглядається, та викладає його основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.

3-4 бали ставиться за таких умов:

- допускає суттєві помилки або зовсім пропускає матеріал і частково виправляє ці помилки тільки після підказок викладача;

- студент виявляє незнання значної частини навчального матеріалу, нелогічно його викладає, не може пояснити проблему, хоча і поверхнево її розуміє;

- викладає матеріал не достатньо зв'язно і без логічної послідовності.

1-2 бали ставиться за таких умов:

- студент фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) викладає початковий матеріал, припускаючись при цьому суттєвих неточностей і помилок, які не виправляє навіть при підказках викладача;

- виявляє нерозуміння змісту теоретичних питань та практичних завдань і, як наслідок цього – демонструє повну відсутність навичок як в аналізі явищ, так і в подальшому виконанні практичних завдань.

Шкала оцінювання:

За шкалою ЗУНУ (сума балів за всі види навчальної діяльності в межах модуля)	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)